

HÅLLBARHETSREDOVISNING 2024

Innehållsförteckning

1. Om Karolinska Universitetssjukhuset	3
2. Vårt hållbarhetsarbete – systematik	3
2.1. Kompetens och utbildningar	5
2.2. Styrning, ansvar och uppföljning av hållbarhetsarbetet	5
3. Resultat och uppföljning 2024	7
Social hållbarhet	8
3.1. Mål: Vi ska erbjuda en jämställd och jämlik vård samt arbetsmiljö	9
3.2. Mål: Vi ska främja hälsa och förebygga arbetsrelaterad ohälsa	10
3.3. Mål: Vi ska öka tillgängligheten och samverka med våra patienter och närstående samt stärka deras rättigheter	12
Miljömässig hållbarhet	14
3.4. Mål: Vi ska minska våra miljöfarliga utsläpp från kemikalier och läkemedel till år 2027	15
3.5. Mål: Vi ska minska vår klimatpåverkan med 40 procent till år 2027	17
Ekonomisk hållbarhet	22
3.6. Mål: Vi ska systematiskt integrera och följa upp hållbarhet i våra beslut och styrande processer	23
3.7. Mål: Vi ska aktivt motverka korruption och jäv	25
4. Arbetet framåt	27
Bilaga 1:	28
Ordlista	28
Förkortningar verksamheter	28

Foton framsida, från vänster till höger:

Bild1–2: Jens Dahlborg

Bild nr 3: Danish Saroe

Bild nr 4: Christin Philipson

Bild nr 5: Karolinska

1. Om Karolinska Universitetssjukhuset

Karolinska Universitetssjukhuset har ett tredelat uppdrag: vård, forskning och utbildning. Sjukhuset har även ansvar för nationell högspecialiserad vård och regionsjukvård, och utför dessutom utomläns- och utlandsuppdrag. Verksamheten bedrivs huvudsakligen vid sjukhusen i Huddinge respektive Solna, men även på ett antal andra platser inom Stockholmsregionen. Karolinska Universitetssjukhuset är ett av Europas största sjukhus och har en betydande andel av Region Stockholms vårdkapacitet.

Karolinska i siffror 2024	
Öppenvårdsbesök	1,5 miljoner
Slutenvårdstillfällen	87 000
Antal medarbetare	16 300

Tabell 1. Antal öppenvårdsbesök, slutenvårdstillfällen och medarbetare på Karolinska Universitetssjukhuset 2024.

Karolinska Universitetssjukhuset är organiserat utifrån patientens behov, och placerar stort mandat och ansvar på vårdens verksamhetschefer. Sjukvården var 2024 organiserad i sex teman och tre funktioner samt ett antal centrala staber som ger stöd till den dagliga sjukvården.

De ekonomiska förutsättningarna under 2024 har varit utmanande. Årets ekonomiska resultat visar ett underskott på 549 miljoner kronor. Det är i linje med prognoserna i tertial- och delårsrapporterna men sämre än budget. Sjukhuset har under året fokuserat på åtgärder för att säkerställa tillgängligheten och produktionen – både för regionens patienter och för utomlänspatienterna – och för att minska de underliggande kostnaderna. Det långsiktiga arbetet med att effektivisera och förenkla sjukhusövergripande processer samt att säkerställa kompetensutveckling och goda förutsättningar för sjukhusets medarbetare har fortsatt. Under året har sjukhuset minskat inhyrningen av vårdpersonal.

2. Vårt hållbarhetsarbete – systematik

Karolinskas hållbarhetsarbete samordnas och styrs av sjukhusets certifierade miljöledningssystem. Hållbarhetsarbetet omfattar miljömässig hållbarhet, social hållbarhet inklusive arbetsmiljö och ekonomisk hållbarhet. Hållbar utveckling handlar om att säkerställa goda livsvillkor för alla människor, både i dag och i framtiden. Människan är i centrum, ekologin sätter ramarna och en sund ekonomi är en förutsättning och ett medel för en hållbar utveckling. Sjukhusets hållbarhetsarbete definieras av våra tre värderingar: ansvar, helhetssyn och medmänsklighet. Hållbarhetsarbetet är också sammanlänkat med de globala hållbarhetsmålen som utgör kärnan i Agenda 2030, FN:s globala handlingsplan för en hållbar utveckling. De identifierade prioriteringarna inom sjukhuset bidrar till att uppnå dessa mål (se tabell 2).

Social hållbarhet, inklusive arbetsmiljö	Miljömässig hållbarhet	Ekonomisk hållbarhet
Vi ska erbjuda en jämställd och jämlik vård samt arbetsmiljö.	Vi ska minska våra hälso- och miljöfarliga utsläpp från kemikalier och läkemedel till år 2027.	Vi ska systematiskt integrera och följa upp hållbarhet i våra beslut, avtal och styrande processer.
Vi ska främja hälsa och förebygga arbetsrelaterad ohälsa.	Vi ska öka vår cirkulära resursanvändning och minska vår klimatpåverkan med 40 procent till år 2027.	Vi ska aktivt motverka korruption och jäv.
Vi ska öka tillgängligheten och samverkan med våra patienter och närstående samt stärka deras rättigheter.		

En viktig del av sjukhusets miljöledningssystem är Karolinskas Hållbarhetsprogram som gäller för åren 2023–2027. Programmet är styrande och innehåller sjukhusövergripande hållbarhetsmål och hållbarhetsaktiviteter. Hållbarhetsprogrammet sammanfattar hur Region Stockholms hållbarhetsstrategi, hållbarhetspolicy och andra riktlinjer ska tillämpas. För 2024 bestod programmet av sju mål kopplade till målområdena social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Risker

De största utmaningarna i hållbarhetsprogrammet är främst kopplade till klimatet och sjukhusets mål om att minska utsläppen med 40 procent till år 2027. Det målet är också i linje med Region Stockholms klimathandlingsplan om att bli klimatneutrala till 2035. Sjukhuset saknar i dagsläget en tydlig siffra på de totala utsläppen vilket komplicerar beräkning och uppföljning av målområdet.

Även för det strategiska arbetet med social hållbarhet finns en identifierad hållbarhetsrisk eftersom det saknas ett sjukhusövergripande nätverk, tydliga kanaler och ansvarsfördelning. Att fortsätta bygga upp en tydlig struktur för sociala hållbarhetsfrågor är därför prioriterat.

2.1. Kompetens och utbildningar

Region Stockholm har en obligatorisk hållbarhetsutbildning för alla medarbetare. Nya medarbetare på sjukhusets erbjuds dessutom en introduktionsdag där en övergripande presentation av Karolinskas hållbarhetsarbete ingår. För cheferna finns en hållbarhetsutbildning som innehåller chefers ansvar i sjukhusets hållbarhetsarbete. Under 2024 har utbildningen breddats och innehåller nu mer information om social och ekonomisk hållbarhet. Under året har cheferna fått möjlighet att delta i utbildningen fysiskt för att främja frågor och diskussion.

Alla miljöinformatörer erbjuds grundläggande utbildning inom miljö där ämnen som avfall och kemikalier ingår. Under 2024 hölls dessutom tre stormöten för miljöinformatörerna med fokus på cirkulär upphandling, minskad användning av engångsmaterial, övergång till biobaserade produkter, Kloka Kliniska Val och integrering av social hållbarhet i miljöledningssystemet.

Inom social hållbarhet finns flera obligatoriska utbildningar för samtliga medarbetare och chefer med fokus på normer, bemötande, HBTQI+ och etnicitet. Sjukhuset erbjuder även expertutbildningar, exempelvis barnskyddsteamets utbildningar för att upptäcka och bemöta barn som misstänks vara utsatta för våld och ANOVA-mottagningens utbildningar för prevention av sexuellt våld. Under hösten 2024 anordnades hälsoveckan med föreläsningar och hälsofrämjande aktiviteter.

2.2. Styrning, ansvar och uppföljning av hållbarhetsarbetet

Styrelsens och sjukhusledningens mål är ett hållbarhetsarbete som är integrerat i ordinarie styrning och som genomsyrar hela verksamheten. Hållbarhetsarbetet styrs från flera olika håll, bland annat från hälso- och sjukvårdsförvaltningen och via hållbarhetsindikatorer i Region Stockholms budget men även från lagkrav. De olika kraven ingår i sjukhusets hållbarhetsprogram.

I uppföljningen av sjukhusets miljöledningssystem genomförs årligen interna och externa revisioner, kemikalieinventeringar, säkerhetsrådgivarinspektion samt lagefterlevnads-kontroller. Utöver detta återrapporterar sjukhuset årligen på miljötillstånden till våra tillsynsmyndigheter Solna stad och Huddinge kommun.

För att förenkla och förbättra hållbarhetsarbetet har sjukhuset under 2024 fokuserat på att integrera social hållbarhet i miljöledningssystemet. Bland annat har en ny hållbarhetspolicy tagits fram som tydligt kopplar samman social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Andra dokument som är integrerade i miljöledningssystemet är utbildning, ansvar och risker.

Chefer på olika nivåer har det övergripande ansvaret för att integrera hållbarhetsfrågorna i sin verksamhet, och stöttas av både lokala och centrala hållbarhetsfunktioner. På Karolinska finns över 600 lokala funktioner som inom ramen för sin ordinarie tjänst även har ett hållbarhetsuppdrag. I uppdraget ingår bland annat att genomföra kemikalieinventering och lokala miljöronder för att identifiera förbättringsmöjligheter. Enheten Hållbarhet samordnar och följer upp hållbarhetsarbetet på sjukhuset. Varje tema, funktion och stab har en utsedd hållbarhetssamordnare som stöttar i hållbarhetsarbetet.

Tableau – visualisering av uppföljning

För löpande uppföljning av hållbarhetsarbetet används Tableau – ett visualiseringsverktyg för data. Det är ett stöd för verksamheterna för att kunna prioritera de insatser som gör mest nytta. Verktuget underlättar även arbetet med att följa upp uppsatta mål och indikatorer för hela sjukhuset. Även ekonomisk och miljömässig hållbarhet har integrerats i verktuget. Det går till exempel att se kostnader för utvalda förbrukningsvaror samt vad varorna motsvarar i CO₂-utsläpp. De flesta målen går att bryta ned på verksamhetsnivå, så att verksamheterna kan följa sin egen utveckling.

För att möta verksamheternas behov har rapporterna i Tableau utvecklats under 2024. Visualiseringarna har gjorts mer pedagogiska och ger en snabbare överblick. Ett samarbete med läkemedelssupporten och ekonomiavdelningen har också påbörjats, vilket gör att det nu går att följa läkemedelskassationen från hyllor. Det är ett betydande framsteg eftersom det tidigare endast var möjligt att följa kassationen från läkemedelsautomater som endast motsvarar cirka 20 procent av sjukhusets totala läkemedelskassation. Utöver detta har rapporten för tjänsteresor utvecklats. Under 2024 besöktes sidorna i Tableau över 4 000 gånger.

3. Resultat och uppföljning 2024

Karolinskas hållbarhetsprogram följs upp fyra gånger per år. För att nå de sju målen arbetar verksamheterna varje år med ett antal hållbarhetsaktiviteter som är kopplade till målen. Aktiviteterna väljs utifrån vad verksamheterna har möjlighet att påverka. Under 2024 arbetade varje verksamhet med två olika aktiviteter. *Tabell 2* visar en samlad status för målen efter verksamhetsåret 2024. Följande kapitel beskriver mer i detalj hur sjukhuset har arbetat mot målen i hållbarhetsprogrammet, baserat på social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Insatserna som beskrivs i kapitlet är såväl sjukhusövergripande och strategiska initiativ som verksamhetsnära och lokala insatser.

De globala hållbarhetsmålen			
		Social hållbarhet, inklusive arbetsmiljö	Status
   	Vi ska erbjuda en jämställd och jämlik vård samt arbetsmiljö.	●	Ej i fas
 	Vi ska främja hälsa och förebygga arbetsrelaterad ohälsa.	●	I fas
 	Vi ska öka tillgängligheten och samverka med våra patienter och närstående samt stärka deras rättigheter.	●	I fas
		Miljömässig hållbarhet	Status
   	Vi ska minska våra hälso- och miljöfarliga utsläpp från kemikalier och läkemedel till år 2027.	●	I fas
   	Vi ska öka vår cirkulära resursanvändning och minska vår klimatpåverkan med 40 procent till år 2027.	●	Ej i fas
		Ekonomisk hållbarhet	Status
  	Vi ska systematiskt integrera och följa upp hållbarhet i våra beslut, avtal och styrande processer.	●	I fas
 	Vi ska aktivt motverka korruption och jäv.	●	I fas

Tabell 2. Hållbarhetsprogrammet med målen för 2024.

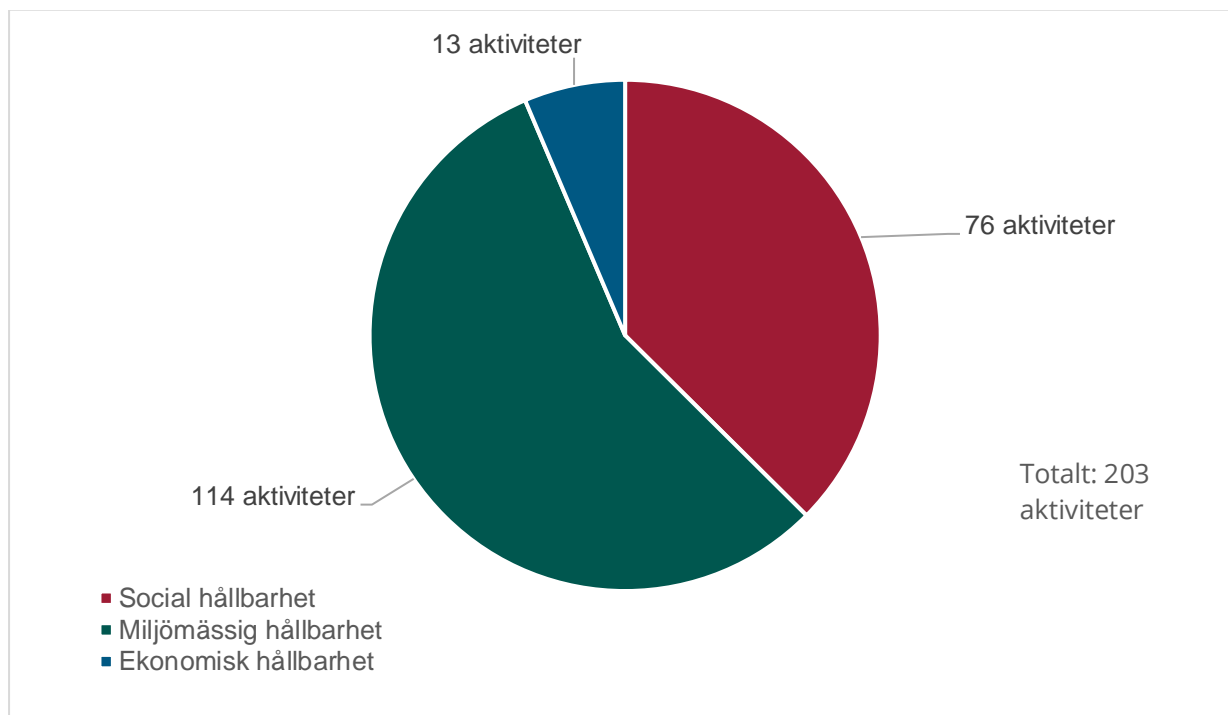

Bild 1: Valda hållbarhetsaktiviteter fördelat på målområde 2024.

Social hållbarhet

Arbetet med social hållbarhet är integrerat och förankrat i sjukhusets ordinarie verksamhet samt Karolinskas sjukhusavtal 2024–2027. Den vård som erbjuds ska vara personcentrerad, jämlik och jämställd. Information ska ges på ett sätt så att den förstås utifrån patientens förmåga, patienters närstående ska involveras utefter patientens önskemål och barns rättigheter ska eftersträvas. Råd och stöd ska ges i hälsofrämjande syfte.

Tre mål i Karolinskas hållbarhetsprogram är kopplade till social hållbarhet (*se tabell 2*). Målen syftar till att förbättra det systematiska arbetet med social hållbarhet i enlighet med Region Stockholms hållbarhetsstrategi. Samtidigt bidrar de till de globala hållbarhetsmålen (*se tabell 2*). Under 2024 har Karolinska Universitetssjukhuset fortsatt att integrera social hållbarhet i miljöledningssystemet och anställt en strateg för att utveckla arbetet vidare. Verksamheterna har arbetat med fokus på olika aspekter inom social hållbarhet och flera goda exempel har identifierats (*se bild 2*).

Kloka Kliniska Val (KKV), som är en strategi för att främja evidensbaserade, resurseffektiva och patientcentrerade beslut i vården, finns sedan tidigare med i sjukhusets budget och kommer från och med 2025 även att ingå i hållbarhetsprogrammet. Vissa verksamheter har redan påbörjat arbetet med KKV där exempelvis medicinska enheterna Åldrande samt Klinisk fysiologi framgångsrikt har minskat antalet onödiga ekokardiografier med 30 procent på ett drygt halvår, tack vare ett tydligare patientcentrerat arbetssätt.

I arbetet för att säkerställa att social hållbarhet genomsyrar verksamheten ingår bland annat enheten Hållbarhet, jämlikhetsgruppen vid Astrid Lindgrens barnsjukhus (ALB), etikrådet, barnrättsrådet, barnskyddsteamet, ANOVA-mottagningen och strategiskt omvårdnadsforum.

Goda exempel från 2024

- Medicinska enheten Plastikkirurgi och Käkkirurgi först på Karolinska att bli HBTQI+-certifierade av RFSL.
- Utvecklat arbetet mot oönskade sexualiteter och prevention av sexuellt våld genom nationellt utbildningsmaterial och hjälpchat.
- Utvecklat arbetet för att skydda barn mot våld genom ett AI-baserat utbildningsverktyg.
- Stärkt arbetet med digital tillgänglighet, dels genom Alltid Öppet, dels genom Karolinska@Home.
- Utvecklat utbildningsmaterial om barnrätt, bland annat en självskattningslista för att bedöma hur väl det egna arbetet utgår från ett barnrättsperspektiv i vården.
- AI-baserade accelerationstekniker, Deep Resolve, som kortar väntetider och ökar tillgänglighet i de flesta magnetkameranystem.

Bild 2. Goda exempel kopplat till social hållbarhet.

3.1. Mål: Vi ska erbjuda en jämställd och jämlik vård samt arbetsmiljö

Rätten till hälsa, rätten att inte bli diskriminerad i kontakt med hälso- och sjukvården samt rätten till liv och sjukvård på likvärdiga villkor är grundläggande mänskliga rättigheter. Sjukhusets arbete styrs därför utifrån bland annat hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), diskrimineringslagen (2008:567) och barnkonventionen (2018:1197).

Under 2024 inkom 17 diskrimineringsärenden till patientnämnden. De flesta av dem handlade om diskriminering kopplat till etnisk tillhörighet.

I PREM, som mäter patientens upplevelse av vården, svarade 96 procent att de helt och hållet eller i stort sett upplevt ett bra bemötande från Karolinskas vårdpersonal under 2024. Männerna var i regel något mer positiva än kvinnorna. I den nationella patientenkäten svarar ungefär 72 procent av Karolinskas patienter att de helt och hållet känt sig bemötta med respekt och värdighet oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Insatser för jämlik vård och arbetsmiljö

Under 2024 utvecklades en checklista för jämlikvård och arbetsmiljö som samlar kunskapsmaterial och utbildningar kopplade till jämlik vård och icke-diskriminering. För att stärka sjukhusets förebyggande arbete med icke-diskriminering togs det även fram ett APT-material som samlar information om de sju diskrimineringsgrunderna och diskrimineringsformerna.

För att ytterligare stärka det strategiska arbetet med social hållbarhet har en sjukhusövergripande kartläggning påbörjats. Den ska identifiera hur samtliga verksamheter arbetar med social hållbarhet och med att förebygga diskriminering, med särskilt fokus på etnisk tillhörighet, våld i nära relationer och barnrätt. Syftet är att lyfta goda exempel som kan

spridas sjukhusövergripande samt att identifiera utvecklingsmöjligheter och verksamheternas behov, så att det framtida arbetet fokuserar på rätt prioriteringar. Under 2024 har kartläggningen påbörjats på Tema Barn, Tema Akut och Reparativ Medicin och Tema Inflammation och Åldrande och förväntas bli klart under första halvan av 2025.

HBTQI+-certifierade

I december 2024 blev den medicinska enheten Plastikkirurgi och Käkkirurgi först på Karolinska att bli HBTQI+-certifierade av RFSL. HBTQI+-certifieringen ställer höga krav på ett aktivt arbete för att öka kunskapen om normer, mångfald och inkludering. För att bli certifierad krävs att samtliga medarbetare genomgår HBTQI+-relaterade utbildningar, en handlingsplan för inkludering och trygghet samt att arbetet dokumenteras och följs upp kontinuerligt för att säkerställa långsiktiga förbättringar.

3.2. Mål: Vi ska främja hälsa och förebygga arbetsrelaterad ohälsa

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Investeringar i hälsa genom till exempel hälso- och sjukvård är en återinvestering i samhällets utveckling. Karolinskas arbete för att förbättra folkhälsan innebär bland annat rådgivning om levnadsvanor samt förebyggande arbete med våld i nära relationer och sexuellt våld.

I samband med operationer och behandlingar ger sjukhuset hälsofrämjande råd anpassade till patientens behov och vård. Nästan 50 procent av patienterna på Karolinska har vid inskrivningen risk för undernäring, det vill säga de har minst en av tre riskfaktorer; ofrivillig viktförlust, ätsvårigheter eller ett lågt BMI-värde. Enligt den nationella patientenkäten ligger Karolinskas akutmottagningar något under Sveriges medelvärde när det handlar om att fråga om levnadsvanor.

Levnadsvana	Andel positiva svar i nationella patientenkäten 2024 (akutmottagningar)
Alkohol	22 procent
Tobak	24 procent
Motion	15 procent
Mat	23 procent

Tabell 3. Andel positiva svar i den nationella patientenkäten där patienten svarat att de har fått frågor om levnadsvanor.

Hälsofrämjande insatser

Under nutritionsveckan 2024 uppmärksammades sjukdomsrelaterad undernäring för att sprida kunskapsstöd, riktlinjer och information om hur undernäring ska upptäckas, dokumenteras, diagnostiseras och behandlas. Som en del av detta arbete samlades information och utbildningar på en gemensam temasida på sjukhusets intranät, Karolinskas dietister höll en utbildningsdag och information spreds genom olika artiklar och intervjuer med personal. På ALB har screeningverktyget STRONGkids implementerats för att upptäcka risk för undernäring hos inläggande patienter i barnsjukvården. Under året har information om verktyget spridits via utbildning och med rekommendationer om implementering.

Våld i nära relationer och sexuellt våld – ett folkhälsoproblem

Under 2024 har sjukhuset, med ANOVA-mottagningen från medicinska enheten Inflammation och Åldrande i spetsen, utvecklat arbetet mot oönskade sexualiteter och prevention av sexuellt våld. En ny utbildning för hälso- och sjukvårdspersonal har tagits fram samt en anonym chatt för att komplettera den tidigare hjälptelefonen. Genom chatten blir hjälp mer tillgänglig, framför allt för unga personer med sexuell problematik och anhöriga till personer med sexuell problematik. Vidare har barnskyddsteamet, med medel från Region Stockholms Innovationsfond, utvecklat ett AI-baserat utbildningsverktyg. Verktyget, en chatbot med barnavatarer, hjälper personal att öva på samtal för att identifiera våldsutsatthet hos barn. Genom att träna på att ställa frågor och tolka svar ökar tryggheten i samtalen, vilket kan hjälpa fler barn att berätta om sin situation. Verktyget testades hösten 2024 och vidareutvecklas under 2025.

Förebyggande insatser mot arbetsrelaterad ohälsa

Under 2024 implementerades SAM-modulen¹ vilket har stärkt det systematiska arbetsmiljöarbetet. Bland annat har riskbedömningar gjorts med stöd av checklistor och SAM-arbetet har följts upp. En kartläggning av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön har genomförts och sammanställts i handlingsplaner. Riskanalyser görs för alla arbetsmiljöavvikelser och hanteras av sjukhusets skyddskommitté. Skyddskommittén har under 2024 identifierat ett behov att stärka kompetensen gällande detta arbete.

Under 2024 fokuserade Karolinska på insatser runt stress och återhämtning. De regionala medel som sjukhuset hade tilldelats inom hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö fördelades på 187 projekt. Fokus har bland annat varit utbildning inom effektivt självledarskap, konfliktkartläggningar, arbetsmiljökartläggningar och handledning för olika arbetsgrupper. Även inköp av utrustning till personalgym och inköp av förvaringsskåp för cykelbatterier har ingått i satsningen. Karolinska har fortsatt att utveckla det hälsofrämjande arbetet med hjälp av bland annat nätverket för hälsoinspiratörer och har nu fler än 300 hälsoinspiratörer. Utbildningar har även genomförts för chefer och HR-personal med fokus på psykisk hälsa, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt att tala om självmord.

Under året har riktade insatser gjorts för att minska sjukfrånvaron och den arbetsrelaterade ohälsan. Bland annat genomfördes fördjupade sjukfrånvaranalyser för de verksamheter som har en sjukfrånvaro på över 6 procent. Sjukfrånvaron för 2024 ligger på liknande nivå jämfört med föregående år (*se tabell 4*).

¹ Systematiskt arbetsmiljöarbete, eller SAM, beskriver hur arbetsmiljöarbetet ska organiseras, genomföras och följas upp. Målet är att skapa en arbetsmiljö där ingen blir sjuk, skadas eller dör av jobbet.

Procentuell sjukfrånvaro	Utfall 2024	Utfall 2023
Procentuell sjukfrånvaro total	6,2	6,2
Varar kvinnor	7,0	7,0
Varav män	3,2	3,4
Fördelat på period		
1–14 dagar	2,6	2,8
15–90 dagar	0,9	0,9
91 ≥ dagar	2,7	2,6

Tabell 4. Procentuell sjukfrånvaro på Karolinska Universitetssjukhuset.

3.3. Mål: Vi ska öka tillgängligheten och samverkan med våra patienter och närstående samt stärka deras rättigheter

Sommaren 2022 satte Karolinska upp som mål att bli det första svenska köfria universitetssjukhuset². Köfrihet var även under 2024 ett prioriterat mål och är avgörande för att nå jämlik vård. Tillgänglighet handlar också om att kunna anpassa verksamheten för att tillgodose olika patientgruppers behov och mänskliga rättigheter.

Innovation för ökad tillgänglighet

Under året som gick fortsatte sjukhuset att utveckla arbetet med digital tillgänglighet, dels genom Alltid Öppet, dels genom Karolinska@Home. Alltid Öppet möjliggör till exempel e-kallelser till besök, receptförnyelse online, videobesök och digitalt stöd för att av- och omboka tid. Arbetet under 2024 har handlat om att lägga till fler och tydligare funktioner i applikationen för att underlätta för både patienter och medarbetare. Karolinska@Home är en digitaliseringssatsning för att skapa en regional struktur för hur högspecialiserad vård som idag sker på sjukhus, i framtiden ska kunna ske i hemmet. Målet är att patienter ska kunna vara hemma i högre utsträckning och samtidigt ha en trygg och säker kontakt med sjukhuset. Projektet startade 2023 och planeras att pågå fram till 2026. Tema Cancer har under 2024 genomfört en pilot där e-remisser från Jämtland/Härjedalen och Uppsala har testats. Erfarenheterna visar att e-remisser ökar patientsäkerheten, minskar handläggningstider och ger betydande besparingar genom att reducera porto- och administrativa kostnader.

Under pandemin växte köerna till magnetkameran på Radiologi Huddinge, vilket ledde till att en projektgrupp startades för att korta ner dem. En tidig framgångsfaktor var AI-baserade

² Köfrihet definieras som att patienter inte ska vänta längre än 90 dagar på operation eller 30 dagar på första mottagningsbesök.

accelerationstekniker, Deep Resolve, som installerades i de flesta av magnetkamerasystemen. Detta har lett till närmare 40 procent snabbare undersökningar, förbättrad bildkvalitet och ökad tillgänglighet till magnetkameran med nästan 100 procent.

Kommunikativ tillgänglighetsanpassning

Sjukhuset arbetar med kommunikativ tillgänglighetsanpassning för att garantera en patientcentrerad vård. En del i detta handlar om att få information på ett sätt som man kan ta till sig och förstå, till exempel att den ges på ett språk som personen behärskar. Karolinska erbjuder Region Stockholms tolktjänst och digitala kommunikationssätt för tolkning. Sjukhuset har en riktlinje som förtydligar patientens rätt till tolk och i vilka situationer digitala hjälpmedel kan användas. Under 2024 har en checklista för tolkanvändning tagits fram med stöd från Transkulturellt centrum, TransVoice och hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Checklistan innehåller tydliga rutiner inför, under och efter det tolkade vårdmötet. Innan checklistan görs tillgänglig på hela sjukhuset kommer den i början av 2025 att testas inom Astrid Lindgrens barnsjukhus.

Samverkan med patienter och närstående

Barnrättsrådet på Karolinska arbetar med att kvalitetssäkra arbetet kring barnets rättigheter och inkludering. De arbetar nära sjukhusets barnrättsombud, och utbildar även nya barnrättsombud. Under 2024 utbildades nya barnrättsombud i två omgångar och det finns nu 10 barnrättsombud på Karolinska. Ett barnrättsombud bevakar barnets rättigheter och stöttar kollegor och chefer i dessa frågor. Deras uppdrag innebär bland annat att efterfråga, förbereda och genomföra barnkonsekvensanalyser vid beslut samt utvecklings- och förändringsarbete som berör barn och unga. Barnrättsrådet genomförde två sjukhusövergripande barnkonsekvensanalyser under 2024 och flertalet lokala barnkonsekvensanalyser genomfördes av sjukhusets barnrättsombud.

Under barnrättsveckan 2024 lanserade barnrättsrådet en självskattningslista för att säkerställa att barns rättigheter tillgodoses. Listan kan användas för att bedöma hur väl det egna arbetet utgår från ett barnrättsperspektiv.

För ökad samverkan på ALB finns Ung Expert som startade hösten 2021. Gruppen träffas 4–6 gånger per år för att tillsammans med vårdpersonal diskutera hur sjukhuset kan bli så optimalt som möjligt för barn och ungdomar, utifrån ett patientperspektiv. Omvårdnadsområdet Högspecialiserad barnmedicin 2 i Solna gjorde en trygghetsvandring tillsammans med barn i åldrarna 4–18 år för att identifiera hur lokalerna bättre kan anpassas efter målgruppen.

Ytterligare exempel på samverkan finns på Tema Cancer. Där drivs innovationsprojektet minKod som startade 2018 eftersom unga vuxna i åldrarna 15–29 år med cancer vittnat om att vården inte är utformad för åldersgruppens behov. Unga personer med erfarenhet av cancer ingår i projektteamet och driver frågor om innehåll, upplägg och mål med innovationsarbetet. Fyra fokusområden, där arbetsprocesser har påbörjats, har identifierats:

- åldersanpassat psykosocialt stöd från vården
- psykosocialt stöd från andra cancererfarna (Digitala plattformen Pejla)
- åldersanpassad information från och om myndigheter (Chatbot Charlie)
- åldersanpassad information om sjukdom och behandling från vården (Min Vårdplan via 1177).

Miljömässig hållbarhet

Under 2024 har arbetet kopplat till material intensifierats, med särskilt fokus på cirkularitet, minskat användande av engångsprodukter samt ökat användande av biobaserade produkter. En intern miljörevision genomfördes för att få en bättre överblick av verksamheternas arbete kopplat till material och för att identifiera var mer stöttning behövs. Material har även varit ett fokus under årets stormöten för att informera miljöinformatörer om hur de kan bidra till arbetet på sina arbetsplatser.

Två mål i Karolinskas hållbarhetsprogram är kopplade till miljömässig hållbarhet. De handlar om att till år 2027 minska våra miljöfarliga utsläpp från kemikalier och läkemedel och minska vår klimatpåverkan med 40 procent (*se tabell 2*). Verksamheterna har arbetat med fokus på olika aspekter inom miljömässig hållbarhet, och flera goda exempel har identifierats (*se bild 3*).

I arbetet för att driva miljö- och klimatarbetet ingår bland annat enheten Hållbarhet, läkemedel- och miljögruppen, läkemedelssupporten och närmare 600 miljöinformatörer.

Goda exempel från 2024

- HIM (Hospital Inventory Management project)– projekt för att mäta läkemedel på hylla med målet att minska kassation med 10 procent.
- 100 000 cirkulära förkläden har använts, vilket genererat 66 procent lägre CO₂-utsläpp jämfört med traditionella förkläden.
- Övergång från enpatients- till flergångsmaterial på Medicinsk Teknik – Anestesi och Intensivvård.
- Läkemedel följer med patienterna när de byter avdelning (cancer).
- Omfördelning av läkemedel mellan avdelningar (cancer).
- Samlade beställningar av läkemedel och ökat avstånd mellan beställningspunkter (cancer).
- Genomgång av sortiment med ansvariga avdelningar, justerade beställningspunkter och sortering av läkemedel enligt FEFO (First expired first out) på läkemedelshyllor (PMI).
- Karolinska@Home, sjukvård i hemmet som bland annat minskar resor.
- Användning av handskar minskade med 5,1 procent, tack vare stöd av utbildningsmaterial, Hjärta Kärl Neuro.
- Förändrade rutiner med intravenösa vätskor har medfört att cirka 6 000 liter ringer acetat tagits bort, HKN.
- Byte av rondskålar från engångs- till flergångsskålar i metall.
- Påbörjat projekt med flergångshandskar inom cancervården.
- Efter en lyckad pilot har e-remisser ökat inom cancervården vilket ger miljömässiga och ekonomiska besparingar.

Bild 3. Goda exempel kopplat till miljömässig hållbarhet.

3.4. Mål: Vi ska minska våra miljöfarliga utsläpp från kemikalier och läkemedel till år 2027

Läkemedel och kemikalier tillhör Karolinskas prioriterade miljöaspekter. Sjukhuset använder cirka 4 500 olika kemiska produkter. Kemikalier och läkemedel har en påtaglig effekt under hela dess livscykel, från tillverkning till utsöndring och avfallshantering. Därför arbetar sjukhuset systematiskt med att minska riskerna genom att minska onödig kassation och genom läkemedelssubvention. Sjukhuset använder KLARA kemikaliesystem för kemikalieinventering och -hantering, och medarbetare utbildas löpande.

Minskade utsläpp från kemikalier

Under 2024 implementerade Karolinska nya riktlinjer för kemikaliehantering av avfall. Efter implementeringen i alla sjukhusets verksamheter har utsläppen av farliga ämnen till avlopp minskat. Sjukhusets kontinuerliga arbete med substitutionsutredningar och kartläggningar av hälso- och miljöfarliga kemikalier fortsätter.

Även användningen av kvicksilverklorid, som är giftigt ur både hälso- och miljösynpunkt, har minskat. Kvicksilverklorid användes tidigare vid diagnostik av åtta ärftliga sjukdomar med samlingsnamnet porfyri. En ny analysmetod utan kvicksilver har utvecklats och varit i drift sedan 2024, vilket har lett till minskad exponering och hantering av kvicksilverklorid.

Vid upphandling av analysinstrument och kemikalier är enheten Hållbarhet alltid med för att från början ställa rätt hållbarhets- och miljökrav för såväl kemikalier som de instrument som ska användas på sjukhuset. På så sätt minskar användningen av farliga kemikalier på sjukhuset både för kemiska produkter och varor innehållande farliga ämnen.

Läkemedel

Under 2024 startades en läkemedels- och miljögrupp för att intensifiera arbetet med att minska den miljöpåverkan som sjukhusets läkemedelsanvändning innebär. I gruppen finns representanter från funktion Medicinsk Diagnostik Karolinska och olika professioner från olika delar av sjukhuset. Gruppen fungerar som en plattform för att lyfta och sprida goda exempel och samordna gemensamma initiativ. Under 2024 var läkemedelshanteringen fokus under både intern- och externrevision.

Användningen av miljöbelastande läkemedel har minskat betydligt. Sjukhuset har främst arbetat med fem prioriterade läkemedel som har hög miljöbelastning: ciprofloxacin, citalopram, diklofenak, escitalopram och felodipin. Den allmänna trenden är en minskad förskrivning av dessa läkemedel med undantag för escitalopram, för vilket förskrivningen har ökat de senaste åren. Detta är relaterat till att escitalopram rekommenderas i Kloka Listan, som innehåller de läkemedel som rekommenderas för behandling av vissa sjukdomar. För att minska förskrivningen av escitalopram arbetar sjukhuset därför med konkreta åtgärdsförslag som Janusinfo, Region Stockholms läkemedelskommitté, har tagit fram.

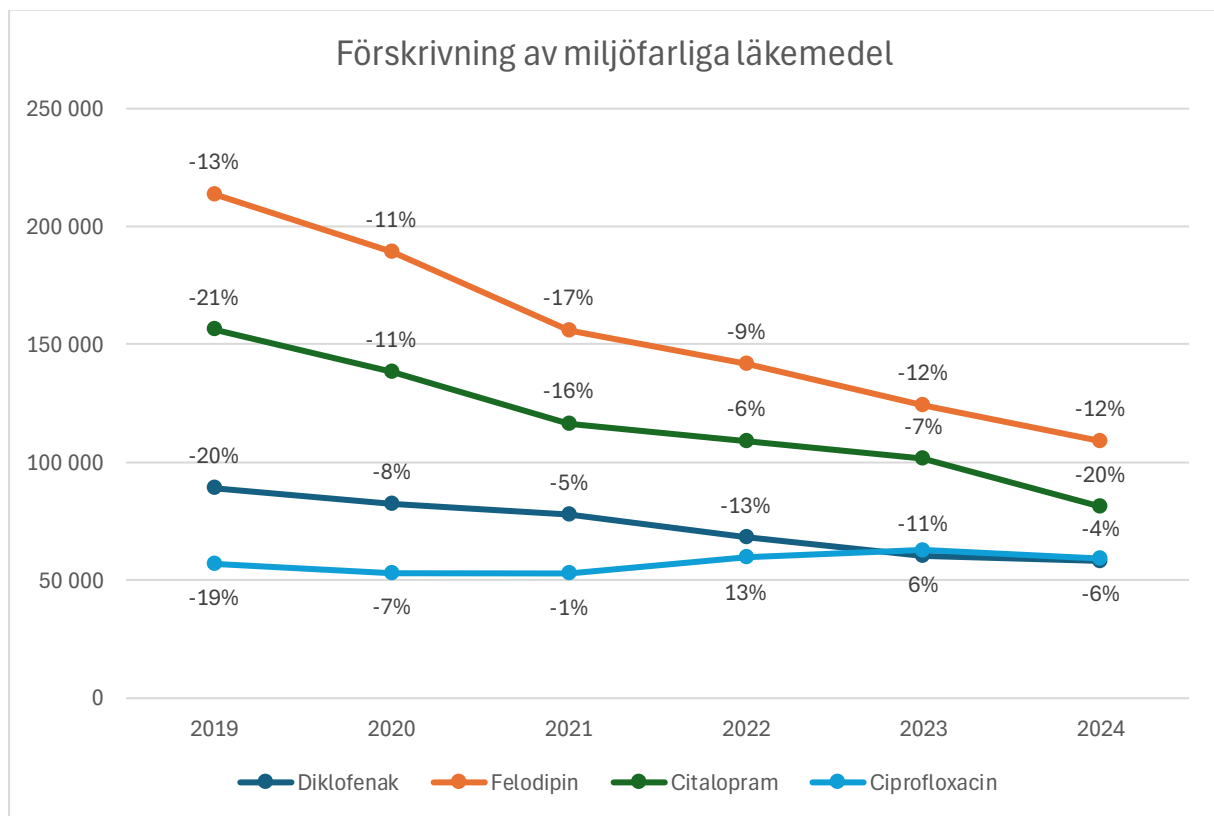

Bild 4: Förändring i procent för förskrivning av miljöbelastande läkemedel sedan 2019. Utvalda läkemedel är ciprofloxacin, citalopram, diklofenak, och felodipin.

Spridning av antibiotika i miljön är en annan utmaning som kan leda till antibiotikaresistens. Det kan leda till att det blir svårt att behandla sjukdomar och infektioner. Bredspektrumantibiotika i relation till totala förskrivna antibiotika har ökat en aning sedan föregående år, men har fortsatt en tydlig minskning sedan basåret 2016. Andelen förskrivning av cefalosporiner och fluorokinoloner är strax under 10 procent.

Minskad kassation av läkemedel

Det bedrivs ett löpande arbete för att ta fram statistik för att följa upp kassation av läkemedel i våra läkemedelsautomater. Detta möjliggör för verksamheterna att följa sina resultat och på så sätt kunna arbeta mer konkret med minskad förskrivning av miljöbelastande läkemedel och få kontroll på kassationen. Utfallet för kasserade läkemedel från läkemedelsautomater för 2024 uppgick till en kostnad på cirka 3,2 miljoner kronor, vilket är en minskning på ungefär 1 miljon kronor jämfört med 2023. Under 2024 påbörjades även mätning av läkemedel som finns på hyllorna, vilket ger verksamheterna en ännu tydligare bild över kasserade läkemedel.

En framgångsfaktor i arbetet med att minska kassationen av läkemedel har varit att ha en verksamhetsnära farmaceut. Det ger verksamheterna stöd med exempelvis läkemedelssortiment, omfördelning av läkemedel mellan verksamheter samt uppföljning. Även metoden symtomkontroll används för att minska kassation av läkemedel. Detta innebär att frågor kring biverkningar/symtom skickas till patienten via Alltid Öppet två dagar före planerad behandling. Genom svaren kan man bedöma om patienten kan ta emot behandling eller inte, och på detta vis minska risken av att läkemedel, bland annat cytostatika, beställs till patienter som inte är i skick för behandling.

Under 2024 genomfördes en kassationsstudie inom Tema Cancer med syfte att minska svinn av systemisk onkologisk behandling. Genom att följa registrering av kassationer i Take Care kunde en kartläggning göras som visar orsaker till kassation, mängder samt vilka kostnader det medför. Studien identifierade en rad förbättringsmöjligheter för att minska kassation och kostnader.

3.5. Mål: Vi ska minska vår klimatpåverkan med 40 procent till år 2027

Klimatförändringarna är en av de största utmaningarna som mänskligheten står inför, Karolinska behöver både arbeta med att höja beredskapen för pågående klimatförändringar samt minska negativ klimatpåverkan på sikt. Klimatarbetet bedrivs både på en sjukhusövergripande nivå och lokalt. Under året har insatser gjorts för att visualisera klimatarbetet och kartlägga dess påverkan. Verksamheterna har möjlighet att själva ta fram relevant statistik för sin verksamhet, såsom vård på distans, flygdata och materialinköp, vilket är ett stöd för att prioritera åtgärder.

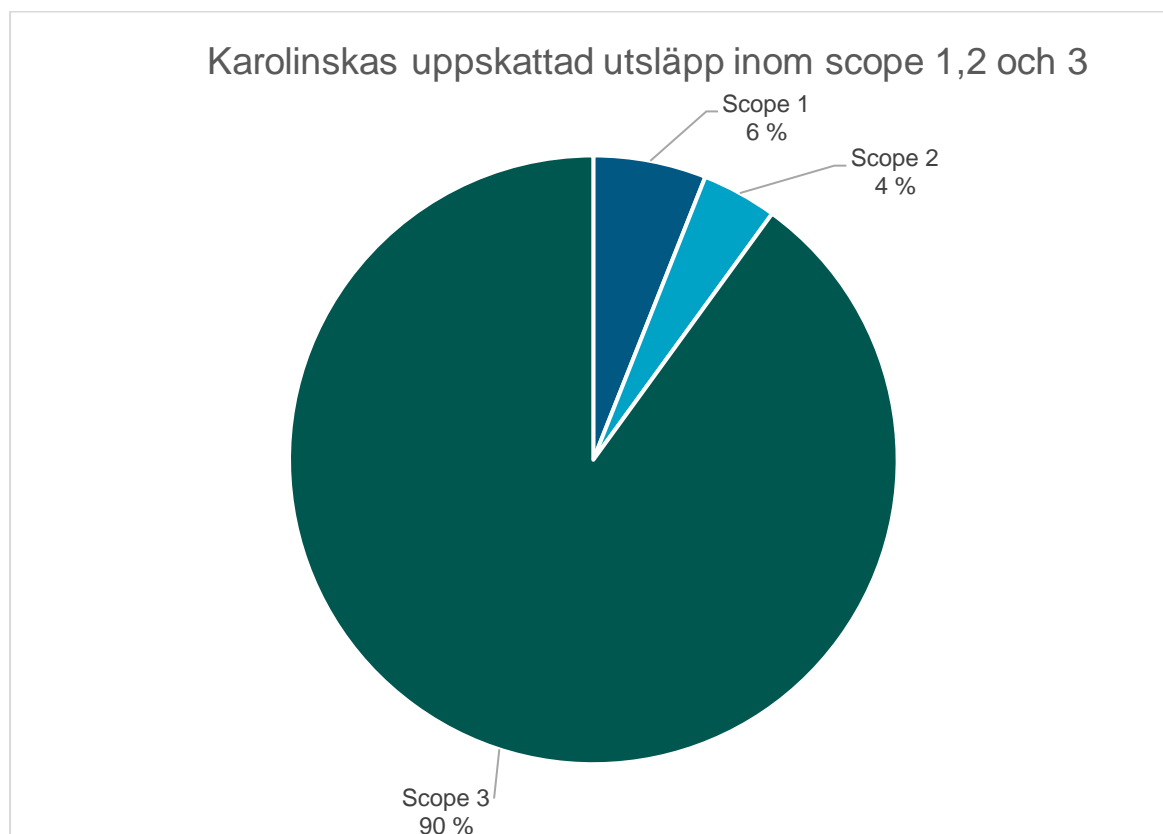

Bild 5. Utsläpp i ton CO₂e inom olika scopen.³

Var klimatpåverkan förekommer har kartlagts inom olika områden (*se bild 5 och 6*), vilket ger en tydligare bild av vad som behöver åtgärdas för att nå de uppsatta målen.

³ Bilden visar en uppskattad fördelning av Karolinskas utsläpp baserat på de olika scopen. Grafen visar tydligt att sjukhusets största utsläppsmängd ligger inom scope 3, som är den svåraste att mäta.

Karolinskas utsläpp av växthusgaser består av direkta och indirekta utsläpp, som delas in i scope 1, 2 och 3 (se bild 5). Utifrån tillgängliga data och kunskap är det mycket svårt att sätta en absolut siffra på sjukhusets utsläpp från scope 3. Arbetet med detta inleddes 2024 med små framsteg och kommer att intensifieras under 2025.

Scope 1 – Direkta utsläpp: Omfattar utsläpp som sker inom den egna verksamheten, exempelvis egna utsläpp från fordon eller medicinska gaser.

Scope 2 – Indirekta utsläpp: Omfattar i huvudsak utsläpp från inköpt energi, såsom el och fjärrvärme, som används i fastigheter och verksamheter.

Scope 3 – Övriga indirekta utsläpp: Omfattar utsläpp från hela livscykeln, inklusive råvarubrytning, tillverkning, transporter av varor och transporttjänster.

Klimatpåverkan i ton CO₂e från utvalda områden

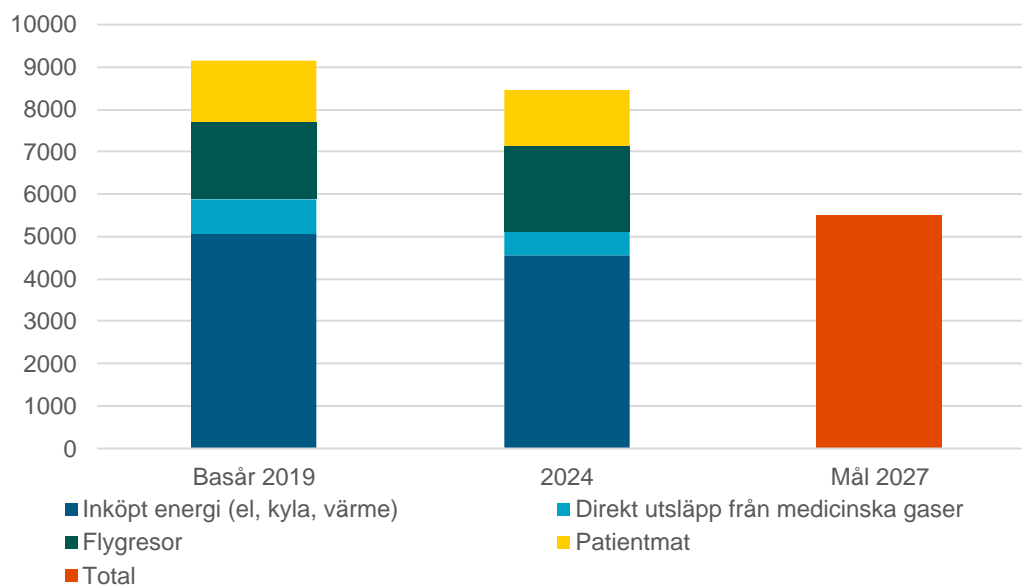

Bild 6. Utsläpp i ton CO₂e från inköpt energi, medicinska gaser, flygresor och patientmat för år 2024 relaterat till basåret 2019 och målet 2027, där sjukhusets mål är att minska utsläppen med 40 procent⁴.

⁴ Medicinska gaser omfattar direktutsläpp av sevofluran, desfluran, isofluran och lustgas. Inköpt energi innefattar el, fjärrvärme och fjärrkyla, där utsläpp från el baseras på ett schablonvärde utifrån genomsnittligt utsläpp per kWh i Södra Mellansverige enligt Electricity Maps (20g CO₂e/kWh 2024). Utsläppsvärden för värme och kyla hämtas från respektive leverantörs nyckeltal. Flygresor avser tjänsteresor med flyg som bekostas av sjukhuset. Utsläpp från patientmat baseras på leverantörernas data.

Biobaserade produkter och engångsmaterial

Karolinska arbetar ständigt med att utvärdera möjligheten att använda bättre produkter med lägre klimatpåverkan för att minska miljöbelastningen. Målet är att andelen biobaserade produkter ska vara minst 15 procent i utvalda produktgrupper. År 2024 utgjorde biobaserade förkläden 55 procent av alla förkläden och har gjort att sjukhuset sparat 102 ton koldioxid. Biobaserade kanylburkar utgjorde 26 procent av det totala antalet och har resulterat i en besparing på 1,2 ton koldioxid.

Handskar är en av sjukhusets största förbrukningsvaror, och flera projekt pågår för att minska förbrukningen. Felaktig användning av handskar ökar dessutom risken för smittspridning. Ett projekt handlar om att säkerställa korrekt användning och hantering av undersökningshandskar. Fokus har legat på att utveckla ett material som underlättar detta, vilket i sin tur minskar onödig användning, svinn och kassation. Något som undersökts är hur många handskar som är rättvända och hur handskarna används. Inom Region Stockholm används över 100 miljoner handskar årligen, vilket genererar 2 500 ton CO₂-utsläpp.

Under 2024 har 100 000 cirkulära engångsförkläden i plast använts på Karolinska, som sedan används till att producera nya. Detta har genererat 66 procent lägre CO₂-utsläpp och därmed minskat CO₂-utsläppen med 15,3 ton.

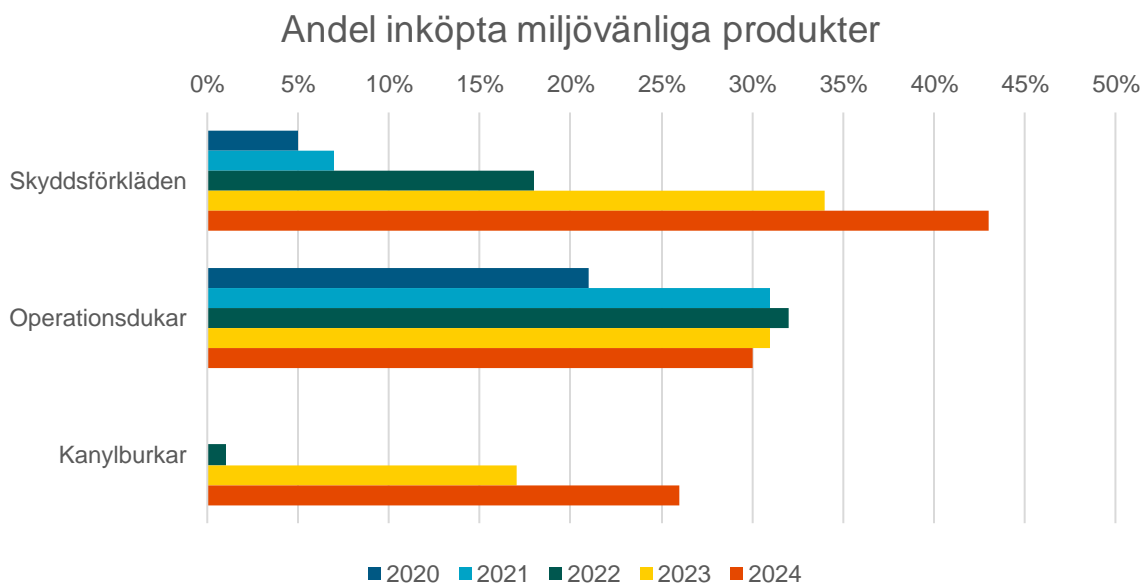

Bild 7. Andel miljövänliga material i tre utvalda produktgrupper: skyddsförkläden, operationsdukar och kanylburkar under åren 2020–2024.

Förkläden är det inköpta förbrukningsmaterial som genererar störst andel CO₂-utsläpp. Därför arbetar sjukhuset med att få ner miljöbelastningen från förbrukningen av platsförkläden. Ett projekt pågår för att etablera ett cirkulärt flöde för förkläden och initiativ från föregående år har fortsatt under året, med deltagande från fyra enheter i Solna. Möjligheten att genomföra detta i större skala har undersökts och ser lovande ut. Just nu inväntas en samordnad upphandling för att implementera detta i fler verksamheter. De cirkulära förklädena genererar 66 procent mindre utsläpp jämfört med traditionella förkläden, och skulle hela sjukhuset

implementera detta cirkulära flöde, finns det potential att spara cirka 490 ton koldioxid.

Övergång från enpatients- till flergångsmaterial

Verksamheten Medicinsk Teknik – Anestesi och Intensivvård har under året arbetat med ett projekt som syftar till att verksamheten ska ta centralt ansvar för frågor gällande tillbehör. Det innebär att inköp och ägande av tillbehör på sjukhuset såsom EKG-kablar, saturationsprober och blodtrycksmanschetter kommer att skötas av Medicinsk Teknik. Ett beslut som har tagits är att Solna ska byta från enpatients- till flergångstillbehör, vilket kommer innebära en stor besparing både för sjukhusets ekonomi och för klimatpåverkan. Medicinsk Teknik centralt kommer att köpa in alla flergångstillbehör och förvara dessa på en gemensam plats med dygnet runt-tillgång för samtliga verksamheter.

Miljörund

Inför sommaren 2024 uppmanades alla miljöinformatörer att genomföra en miljörund med fokus på material. Syftet var att hitta möjligheter att byta till miljövänligare alternativ eller flergångsmaterial, och till hjälp fick miljöinformatörerna en checklista. Ronderna resulterade i 13 svar från Solna och 14 svar från Huddinge. I september utsågs två vinnare, en per site, som fick ta emot pris i samband med ett av sjukhusets stormöten för miljöinformatörer. Vinnarna hade valt att byta ut olika material samt haft en dialog i arbetsgruppen för att identifiera förbättringsmöjligheter och förankra nya arbetssätt.

Återbruk och textilier

För att minska miljöpåverkan och optimera resursanvändningen arbetar sjukhuset med återbruk. På intranätet finns en återbruksportal för möbler och IT-utrustning, med möjlighet att annonsera saker som skänkes eller sökes, vilket bidrar till att förlänga livslängden på olika material. Portalens funktion är i första hand till för att verksamheterna sinsemellan ska kunna skänka och hitta inventarier. Många verksamheter har som strategi att kolla i återbruksportalen innan ny utrustning och inredning köps in. Under året publicerades 147 annonser i återbruksportalen, och 2024 utökades sortimentet för att även inkludera vissa sjukvårdsartiklar.

Arbetskläder ska återlämnas i tid för att de ska cirkulera och användas många gånger. Om de inte återlämnas orsakar det problem i textilkedjan och kan resultera i att leverantören tillverkar fler plagg än vad som egentligen behövs. Om ett plagg inte återlämnas inom 30 dagar räknas det som uteliggande. Sjukhuset arbetar därför med att uteliggande plagg ska vara högst 25 procent. Kläderna är chippade och hämtas ut med id-kort som gör det möjligt att hålla koll på kläderna. Sjukhuset både sparar pengar och värnar om miljön när klädrutiner följs och plagg återlämnas i tid.

Varje år försvinner över 50 000 plagg och textilier, inklusive patientkläder, personalkläder och andra textilier, vilket räknas som svinn. Varje plagg som försvinner kostar sjukhuset i snitt 90 kronor och har en klimatpåverkan på 2,7 kg CO₂ (siffrorna är anpassade till faktiskt livslängd av plaggen). Utsläppen för ett plagg motsvarar en bilresa på 11 km eller 8 timmars dammsugning. De totala utsläppen för sjukhusets försvunna plagg motsvarar 130 ton CO₂ eller 13 varv rund jorden med en vanlig bil.

Ekologisk mat och matsvinn

Andelen ekologiska och svekologiska⁵ råvaror i sjukhusets patientmat följer regionens styrning. Karolinska har gått från att mäta i kronor till att mäta i kilogram för att säkerställa att inte bara ett fåtal dyra ekologiska produkter köps in, utan även att mängden ekologisk mat prioriteras. Vissa råvaror, så som kaffe, te, mjöl och ägg, är alltid ekologiska. Under året uppgick andelen ekologiska livsmedel i kilogram till 47,2 procent och andelen svekologiska livsmedel i kilogram till 27,7 procent.

Under 2024 har matsvinnet minskat med 15 procent jämfört med 2023, tack vare sjukhusets fortsatta insatser och täta samarbete med matleverantörerna i Solna och Huddinge. Enligt sjukhusets leverantörsavtal finns fasta menyer där maträtterna ägs av leverantörerna tills de tas ut från kylskåpet. Det här bidrar till minskad överbeställning och ger dessutom patienten möjlighet att välja mat närmare måltidstillfället. För att bättre förstå vad patienterna vill äta infördes under året även en QR-kod på de fasta menyerna, där patienterna kunde ge feedback på maten. Denna feedback har sedan använts för att förbättra menyerna.

Projektet Digimål 2.0, ett samarbete mellan Signatur by Coor och Karolinska, startade 2024. Under våren infördes digital måltidsbeställning på 18 avdelningar i Solna, där vårdpersonal använder surfplattor för att registrera patienternas måltidsval. Systemet visar också måltidens energiinnehåll och tillgänglighet. Beställningen skickas digitalt direkt till köket, där måltidsvärden förbereder serveringen. De digitala beställningarna har både sparat tid och minskat matsvinnet med 10–16 procent jämfört med 2023.

Matleverantören Sodexo i Huddinge arbetar också med att minska matsvinnet. De har även etablerat ett samarbete med en välgörenhetsorganisation dit överblivna matlådor skänks till behövande.

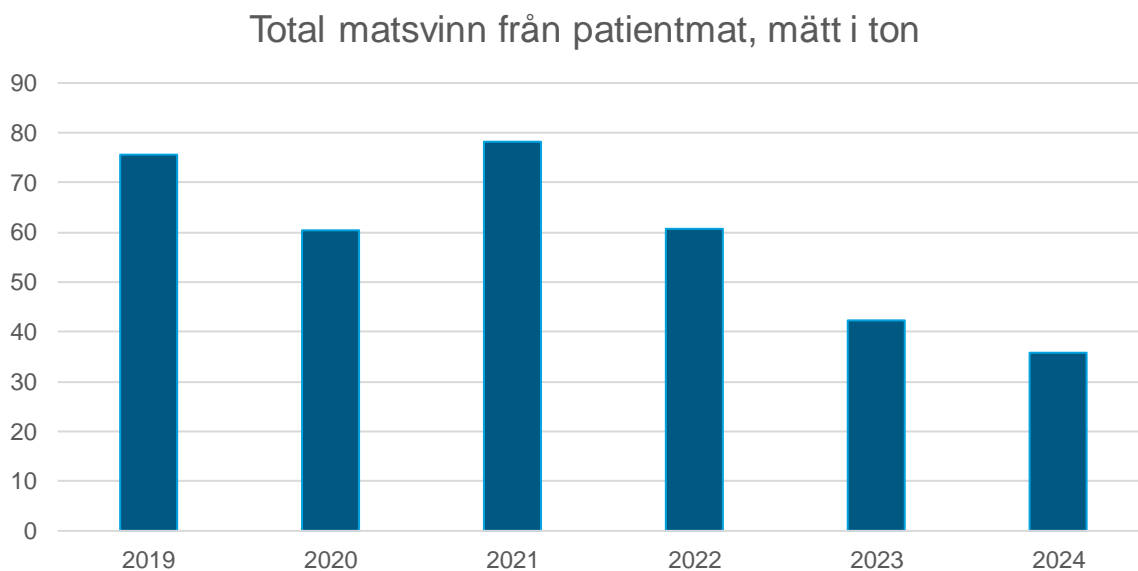

Bild 8. Matsvinn från patientmat, mätt i ton mellan åren 2019–2024.

⁵ Råvaran är ekologisk och svensk.

Projekt för att minska svinnet från frukost och mellanmål

Under 2024 startade ett projekt för att minska svinn av frukost och mellanmål. Genom att ändra upplägget av frukostservering blir det lättare att kontrollera svinnet men det kräver anpassning efter patientgrupper och avdelningar. I en kartläggning av nuläget deltog tre avdelningar på Nya Karolinska i Solna – två på förlossningen och en på Tema Cancer. Under en vecka genomfördes mätningar i samarbete med Signatur by Coor, och resultaten analyserades tillsammans med avdelningarna och kostcontroller. Tillsammans fattades beslut om åtgärder, och uppföljande mätningar är planerade för att utvärdera effekten.

Energi

Energianvändning bidrar till sjukhusets klimatpåverkan genom indirekta utsläpp. För att minska dessa utsläpp krävs stora gemensamma insatser mellan fastighetsägare och sjukhuset. Regionens fastighetsbolag Locum har startat projektet Energismart på jobbet och sjukhuset krockar i detta initiativ. Kontinuerligt undersöks nya möjligheter att minska energianvändningen. Ett exempel är att anpassa ventilation och utrustning efter verksamhetens tider vilket medför att energiförbrukningen går ner. Sjukhuset arbetar även med energieffektiviseringar genom energironder där onödigt slöseri uppmärksammas och kartläggs för att minska energianvändningen. Verksamheterna bidrar också genom att exempelvis identifiera och stänga av utrustning som inte används.

I samverkan med Coor, som ansvarar för nya sjukhusets drift, hålls varje månad ett samverkansråd där effektiviseringar och ny utveckling inom energiområdet diskuteras. Externa parter bjuds även in för att presentera innovationer.

Under året har Coor gjort flera optimeringar, som lett till energibesparingar och minskat sjukhusets klimatpåverkan med cirka 10,8 ton CO₂-ekvivalenter. Bland åtgärderna finns ett ventilationsprojekt som minskat friskluftstillförseln till operationssalar, vilket löst avfuktningssproblem på sommaren. Dessutom har 1 000 armaturer bytts till LED, vilket sparar el och förbättrar inomhusklimatet. LED-omställningen fortsätter, och en dialog med fastighetsägaren Locum om verksamhetstider inleddes under året och fortsätter 2025.

Ekonomisk hållbarhet

Under 2024 har sjukhuset utvecklat arbetet med att integrera ekonomisk hållbarhet i den ordinarie styrningen. Två mål i hållbarhetsprogrammet är kopplade till ekonomisk hållbarhet (se tabell 2). Målen syftar till att minska korruption och jäv samt att systematiskt integrera och följa upp hållbarhet i beslut och styrande processer. Under året har fokus på ekonomisk hållbarhet fortsatt, och verksamheterna har arbetat aktivt med detta vilket har lett till flera goda exempel (se bild 9).

Goda exempel från 2024

- Astrid Lindgrens barnsjukhus och Barnakutvården har arbetat med att minska onödig provtagning och blodprov, och utvärderat vad som är rimligt för patientgruppen. Bland annat har antalet provtagningspaket minskats, vilket resulterat i 3 provtagningar i stället för 10.
- Tema Cancer har arbetat med Kloka Kliniska Val och har bland annat haft fokus på att ge färre blodpåsar än tidigare.
- PMI samarbetar med en leverantör för att byta ut instrument som inte längre efterfrågas. Ett basutbud av instrument har tagits fram och dialog förs med leverantören för att kunna reparera instrumenten.
- Tema Kvinnohälsa och Hälsoprofessioner har arbetat aktivt med att minska onödiga inköp av bland annat IT-utrustning. De använder även möbelförrådet och återbruksportalen för inredning av nya lokaler.
- Funktion Perioperativ Medicin och Intensivvård har en utsedd expertgrupp som är med vid upphandlingar.
- Inköp involverades för att ställa krav på julbordet för att undvika halvfabrikat och inkludera ett brett utbud av vegetariska och veganska alternativ.

Bild 9. Goda exempel kopplat till ekonomisk hållbarhet.

3.6. Mål: Vi ska systematiskt integrera och följa upp hållbarhet i våra beslut och styrande processer

Karolinska strävar efter att integrera hållbarhet i alla beslut, avtal och styrande processer. Avtals- och investeringsrådet har som uppdrag att säkra att investeringar ligger i linje med sjukhusets långsiktiga investeringsstrategi. Hållbarhetsbedömningar görs på alla investeringar hos avtals- och investeringsrådet. Områden som inkluderas i bedömningarna är miljö, folkhälsa, energi, resursanvändning, transporter samt risker och möjligheter.

Region Stockholm har utifrån kommunallagen beslutat om riktlinjer för intern kontroll. För Karolinska innebär det ett systematiskt arbete med att förutse risker och möjligheter samt att hantera och kommunicera dessa. I samband med budget och verksamhetsplanering tas en plan fram för intern kontroll, som sedan följs upp. En riskbedömning görs, där risker identifieras och värderas, och åtgärder tas fram som ska hantera riskerna. Bedömningen innefattar bland annat strategiska, ekonomiska och operativa risker samt risker kopplade till regelefterlevnad. Information om hur arbetet bedrivs finns i styrdokument, som är tillgängliga för alla medarbetare.

Kategoristyrning

Inom regionen pågår ett arbete med kategoristyrning för att göra inköp mer strategiska och hållbara. Genom att samla liknande varor och tjänster i kategorier möjliggörs sänkta kostnader, minskad klimatpåverkan och förbättrade sociala villkor. Metoden syftar också till att främja innovation och bidra till en mer robust försörjning. Genom detta kan totalkostnaden sänkas och pengar frigöras till kärnverksamheten, samtidigt som det kan bidra till mer innovation och ökad hållbarhet. Karolinska står för cirka 65 procent av den totala ekonomiska

omfattningen inom regionen och är kategoriledare för arbetet inom Medicinteknik. Kategoristyrningsarbetet har fokus på fyra kategorier: Medicinteknik – Anestesi och intensivvård, Medicinteknik – Bild och funktion, Medicinteknik – Operation och Medicinteknik – Terapi och diagnostik.

Inom ramen för kategoristyrningen har sjukhuset arbetat med cirkularitet och minskat kostnader tack vare processförbättringar kopplade till livscykelhanteringen. Genom noggrann granskning av inköpsbehov och ökad intern återanvändning har investeringar utvärderats och utrustning optimerats. Målet är att maximera användningen av befintliga resurser innan nya inköp görs. I flera fall har utrustning kunnat omfördelas internt, vilket eliminerat behovet av nya inköp. Antalet akuta transporter från MediCarrier har minskat med 31 procent tack vare kortare lagerhållning, och att en mer effektiv lagring av instrument har utvecklats.

Karolinska prioriterar återbruk framför nyinköp och tack vare ett inventeringssystem där befintlig medicinteknisk utrustning registreras, möjliggörs återanvändning. Region Stockholm utvecklar även en process för att möjliggöra köp och försäljning av produkter mellan verksamheter. En produktlista tas fram för att vara tillgänglig i Tableau. Arbetet med processen och listan förväntas vara klart under 2025.

Hållbara upphandlingar och inköp

Karolinska strävar efter att arbeta systematiskt för att hållbara produkter och tjänster upphandlas, vilket bidrar till säkrare produkter för människa och miljö i alla led. En stor del av de tjänster, produkter och varor som köps är upphandlade av Region Stockholm, men Karolinska har även en egen inköpsavdelning som upphandlar produkter och tjänster för sjukhusets räkning.

De miljömässiga och sociala kraven som ställs kan både främja hållbara leveranskedjor och minska negativ miljöpåverkan. Hållbarhetskrav i upphandlingar säkerställs utifrån sjukhusövergripande riktlinjer samt mallar, som bland annat specificerar att Region Stockholms utfasningslista för kemikalier ska följas. Karolinska ställer också krav via regionens Uppförandekod för leverantörer som innefattar mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga krav och miljö. Relevanta hållbarhetskrav har ställts vid 96 procent av sjukhusets upphandlingar.

Att följa upp upphandlade avtal utifrån hållbarhet är en viktig del i att säkerställa att de leverantörer som Karolinska använder uppfyller ställda krav. Uppföljning av större serviceavtal, där leverantören har personal på sjukhuset, genomförs löpande av Karolinskas avtalscontrollers. Det är främst patientmåltider, avfall, städ, pendlarbuss och textil som omfattas av detta. Vid uppföljning kontrolleras exempelvis miljömål, hantering av förbrukningsmaterial, kemikalier och textilier.

Inom medicinska enheten Neurofysiologi, en del av Tema Hjärta, Kärl och Neuro, arbetar man med att minska kostnader som uppstår vid beställningar och felbeställningar. Enheten har infört samlade beställningar en gång i veckan. En riskbedömning har gjorts utifrån ett hållbarhetsperspektiv vid inköp av ny utrustning och enheten kommer att lämna över gammal utrustning till universitetet. Funktion Barn – Perioperativ medicin och intensivvård har också sett över sina inköp och samverkar med andra verksamheter vid inköp av produkter som kommer i stora förpackningar så att den enskilda verksamheten inte behöver lagra allt.

Nytt operationsrum med minskade kostnader

Verksamheterna på Karolinska arbetar på olika sätt med att systematiskt integrera hållbarhet. Inom stab Forskning och utveckling (FoU) i Huddinge ökar operationskapaciteten för robotkirurgi tack vare ytterligare ett operationsrum. Arbetet görs i samverkan med bland annat Locum för att säkerhetsställa att relevanta krav ställs samt att lagar och förordningar kopplat till verksamheten efterlevs. Ansatsen syftar också till att minimera onödiga kostnader och resursförbrukning, samtidigt som en hög standard säkerhetsställs.

3.7. Mål: Vi ska aktivt motverka korruption och jäv

Karolinska arbetar för att motverka all form av korruption och jäv. På plats finns interna styrdokument, policyer och processer för att förebygga och hantera uppkomsten av detta. Karolinskas Compliance-funktion bedriver ett systematiskt arbete med anti-korruption. Funktionen skapar förutsättningarna för att kontinuerligt identifiera förbättringsområden i processer. De möjliggör även integrering inom olika verksamhetsområden och stärker möjligheter att förebygga risker för korruption i det vardagliga arbetet. Compliance-programmet uppdaterades inte under 2024. En årsplan tas i stället för 2025 för det framtida arbetet med gelefterlevnad.

Sjukhusledningen har fått i uppdrag att främja öppenhet och motverka tystnadskultur. Målet med arbetet är att identifiera, tydliggöra samt vidta åtgärder för att motverka tystnadskultur och stärka det systematiska arbetet med uppföljning. Organisationskulturen ska på sikt präglas av större psykologisk trygghet och öppenhet. Förändringsarbetet startade under våren 2024 i form av ett projekt med ambitionen att under 2025 fortsätta att utveckla och stärka Karolinskas arbetsmiljö och kultur.

Vägvisaren

Vägvisaren är ett sjukhusövergripande styrdokument som hjälper medarbetare att agera i enlighet med sjukhusets värderingar och kärnvärden, bland annat för att minska risken för korruption. Vägvisaren bygger på lagar, konventioner, riktlinjer och regionala styrdokument, inklusive grundläggande principer för offentlig förvaltning och mänskliga rättigheter, som alla anställda på Karolinska ska följa. Alla medarbetare ska känna till Vägvisaren, och den ingår därför i introduktionsutbildningar för nyanställda som hålls varje månad. Drygt 50 procent av alla medarbetare har genomfört utbildning i Vägvisaren.

I Vägvisaren hanteras även riktlinjer för medarbetares bisysslor. Under året har Karolinska genomfört insatser såsom information om medarbetares skyldigheter kring bisysslor samt workshops för HR-partners.

Karolinska har en visselblåsartjänst där medarbetare via en webbaserad tjänst anonymt kan rapportera misstankar om oegentligheter, såsom ekonomisk brottslighet, korruption eller allvarlig diskriminering. Ärendena hanteras av chefläkare, HR-direktör, förhandlingschef och compliance officer. Under 2024 inkom 124 ärenden, som bedömts i samråd med berörd chef, medan allvarliga fall alltid hanteras tillsammans med sjukhusdirektören.

”Månadens dilemma” är en annan insats där olika etiska dilemman tas fram som diskuteras på arbetsplatsträffar, verksamhetschefsmöten och i andra forum. Varje dilemma sammankopplas med Vägvisaren och sjukhusets riktlinjer och policyer. Under året togs fem dilemman fram: bemötande av kollegor, extern finansiering och inköp, fotografering av patienter, plats för religionsutövning samt klädregler och rökning.

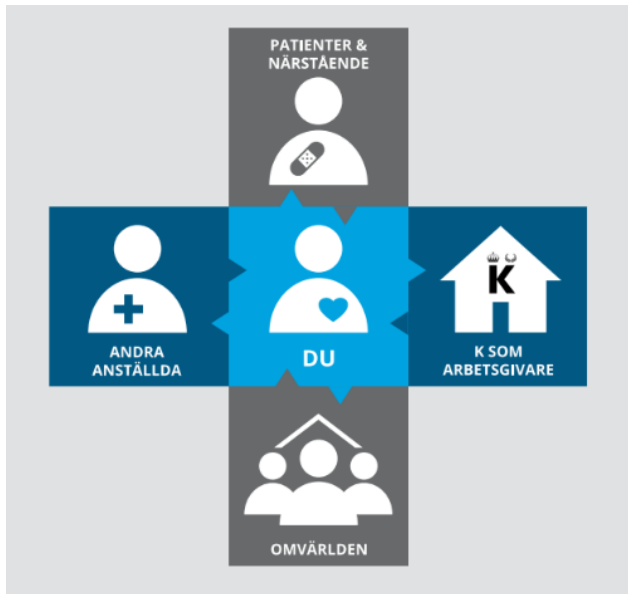

Bild 10. Karolinska Universitetssjukhusets vägvisare.

4. Arbetet framåt

Under 2025 kommer arbetet med hållbarhet att breddas och systematiseras ytterligare. Fokus kommer fortsatt vara att integrera social och ekonomisk hållbarhet i sjukhusets befintliga miljöledningssystem. En viktig del i detta arbete är att det från och med 2025 är obligatoriskt för samtliga verksamheter att välja minst tre aktiviteter inom hållbarhetsprogrammet.

Prioriterade arbetsområden framöver inkluderar Kloka Kliniska Val (KKV), klimat, jämlikhet, öppenhet, tystnadskultur och avtalsuppföljning. Arbetet med KKV leds av en sjukhusövergripande arbetsgrupp och ingår i hållbarhetsprogrammets valbara aktiviteter för 2025. KKV förenar alla tre hållbarhetsdimensioner med patientsäkerhet och välbefinnande som utgångspunkt, samtidigt som resursanvändningen minskar, vilket gynnar både miljö och ekonomi.

För att implementera Region Stockholms klimathandlingsplan ska sjukhuset under 2025 ta fram en klimatfärdplan som samlar alla externa krav. Planen ska beskriva sjukhusets långsiktiga klimatmål fram till 2035. För att öka sjukhusets cirkulära förkläden kommer projektet som testats under de senaste åren på sjukhuset nu att implementeras i större skala. Målet är att cirkulära förkläden ska stå för cirka 50 procent av verksamhetens totala användning av förkläden.

Ett arbete med att omarbete Vägvisaren pågår och fortsätter under 2025 för att göra den mer tillgänglig, anpassad för olika roller och enklare att hitta och använda. Arbetet ingår i sjukhusets projekt om öppenhet och tystnadskultur.

Om du vill läsa mer om vårt hållbarhetsarbete, besök karolinska.se

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Bilaga 1:

Ordlista

HBTQI+: Samlingsnamn för homosexualitet, bisexualitet, trans, queer och intersex samt fler identiteter och sexuella läggningar

HSF: Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

KOSA: Kartläggning av organisatorisk och social arbetsmiljö

KKV: Kloka Kliniska Val

ME: Medicinsk enhet

MT: Medicinteknik

PREM: Patientupplevelse

RFSL: Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter

SAM: Systematiskt arbetsmiljöarbete

Förkortningar verksamheter

ALB: Astrid Lindgrens barnsjukhus

ARM: Akut och Reparativ medicin

FoU: Forskning och utveckling

KHP: Kvinnohälsa och hälsoprofessioner

MDK: Medicinsk Diagnostik Karolinska

PMI: Perioperativ Medicin och Intensivvård